

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Flygande post.

Flygande post.

Redan från historiens äldsta tider har den tama dufvan blifvit berömd för sin kärlek till hemmet, samt för den utomordentliga säkerhet, med hvilken hon, äfven från fjerrbelägna trakter, hittar tillbaka till den plats, der hon blifvit kläckt och uppfödd.

Till och med i medeltiden och i gamla tiden var dufvoposten känd. Historieskrifvaren Diodorus, som lefde för mer än tvåtusen år sedan, omtalar dufvorna, såsom använda för detta ändamål; och för femhundra år tillbaka sökte man bland turkarne ordna ett slags telegrafsystem genom att utbyta brefdufvor. Det berättas att korsfararne tvifvelsutän skulle hafva lyckats att intaga Jerusalem vid ett visst tillfälle, om ej en brefdufva, som blifvit afsänd att bringa de belägrade underrättelse om, att persiske konungen skyndade till hjälp, dess förinnan fallit i deras händer. Det budskap hon förde, kom dem att utvärda belägringen, tills den persiska arméen hann komma dem till bistånd.

Vi kunna anföra flere exempel på dessa foglars snabbhet och på den säkerhet, med hvilken de hitta tillbaka från långt afvägsna trakter till den plats, der de blifvit uppfödda. Man har gjort bruk af dessa deras egenskaper både i krig och fred. Vi veta dock ej om någon dufva, som tillryggalagt en längre väg, än den som af kapten Ross afsändes från hans vinterkvarter i det nordpolariska området till sitt hem i Skottland. Den tillbragte fem dagar på vägen. Kapten Ross hade tagit med sig fyra sådana dufvor, hvilka tillhörde en förnäm dam i Skottland, för att lössläppa två af dem, då han skulle gå i vinterkvarter och de andra två, då han träffade Sir John Franklin. En af dem kom tillbaka till dufslaget, der hon var hemma, och vissa kännemärken, som hon var försedd med, satte det utom allt tvifvel, att hon var den samma. Hon medförde intet bref, men det syntes, att hon haft ett sådant, fastän detta på något vis blifvit bortslitet.

För flera år tillbaka kom man i Ceylon på den tanken att använda dufvor till att föra depescher från kusten till hufvudstaden, Colombo, som låg omkring tolf mil in i landet. År efter år fortforo desse budbärare att fullgöra sin pligt. Dufvorna tillryggalade vanligtvis vägen mellan kusten och hufvudstaden på en å två timmar. De voro tungt lastade med skrifna och tryckta papperslappar. Så snart de kommit fram, hissades en särskild flagga för att tillkännagifva detta, och då skyndade en hvar dit att höra nyheter. Under Krimkriget emotsåg man naturligtvis med spänd väntan hvarje underrättelse om händelsernas gång. Och då slutligen underrättelsen om Sebastopols eröfring nådde den afvägsna koloniens hufvudstad, väckte den en ej liten uppståndelse. Befallning utfärdades att denna händelse skulle högtidlighållas med en kunglig salut. Underrättelsen om Sebastopols eröfring hade ej framkommit till Ceylon på annat sätt än genom dufvoposten.

Brefdufvorna från Antwerpen äro ansedda såsom de bästa. Deras vingpennor äro fasta och breda, och flygfjädrarne sluta tätt till och täcka hvarandra, så att de vid en hastig rörelse göra starkt motstånd mot luften. De som äro ämnade att blifva brefdufvor uppdragas på ett mycket omsorgsfullt sätt. Deras egare taga till att börja med de unga dufvorna med sig på korta afstånd från hemmet och låta dem återvända, ibland från ett håll, ibland från ett annat. I London får man ofta se gossar och män komma och bära dufvor antingen i handen eller i en korg, ibland äf-

ven i papperspåsar, och då de komma till någon passande plats, vare sig till en brygga eller ett torg eller upp i ett torn, släppa de dufvorna lösa och låta dem fara. De flesta af dessa äro brefdufvor. En fullväxt antwerpisk brefdufva tillryggalägger en vägsträcka af omkring åttio svenska mil på tolf timmar, förutsatt att väder och vind samt omständigheterna i öfrigt äro gynnsamma.

År 1865 föranstaldes en täfning eller kappflygning några dufvor emellan. De lössläptes från Liverpool och voro hemma i Gent. De hade alltså att flyga omkring åttio mil. Trettio stycken dufvor blefvo lössläpta kl. $\frac{1}{2}$ 5 på morgonen. Några af dem hunno fram till Gent samma afton efter att hafva tillbragt tolf timmar och tjugo minuter på vägen; andra kommo ungefär en timme senare än den första flokken, och åtta stycken af dem syntes aldrig mera till.

Vid Paris belägring, under sista fransktyska kriget, egde en regelbunden förbindelse rum mellan den belägrade hufvudstaden och den tillfälliga regeringen i Tours förmedelst brefdufvor. Med mikroskopets och fotografiens tillhjälp kunde en otrolig mängd budskap och underrättelser afsändas med en enda dufva. I ett bref från Paris heter det: »Brefdufvan som kom hit sistlidne söndag medförde en mängd saker. Det har åtgått nära två dagar att tolka alltsamman. Hon medförde depescher från regeringen, hvilka om de skulle tryckas, komme att fylla tre eller fyra spalter i en tidning samt dertill icke mindre än femtontusen underrättelser och bref, ställda till enskilda personer.» Hela denna mängd af nyheter hade blifvit så hopträngda att alltsamman kunde instoppas i en penna, som sedan fästats vid en af dufvans egna. Aldrig har väl någon dufva medfört flere nyheter än denna.

Ofta fästes dock det lilla papperet, som dufvan skall framföra på annat sätt. Det vrides ibland omkring den mellersta stjertfjädern, der det sedan fastbindes. Denna fjäder är den som bäst passar för detta ändamål, emedan då de andra fjädrarne under flygten sprida sig och ofta förändra läge, denna nästan alltid bibehåller samma riktning. På någon af de andra fjädrarne skrives t. ex. dufvans nummer, afgangsorten samt andra underrättelser.

Stort förräderi!

i öppna ett lands historia och läsa om dess store män, som offrat tid och krafter, ja, äfven sitt eget lif för folkets väl. Vi känna våra hjertan längta att likna dem och önska mer än en gång att vi hade varit i deras ställe. Våra hjertan dragas till sådana personer, och vi hysa den största aktning, om icke kärlek, för dem, fastän hundratals år hafva flytt sedan de lemnade sin verkningskrets.

Men hvarje historia har icke blott sina ädla män med höga tänkesätt och oegennyttiga hjertan att uppvisa, den afslöjar icke så få, som haft i sin magt att göra lika mycket godt för sitt folk som de förra, men låtit sig förledas af tjusarens röst, att för en tillfällig njutning förråda sitt land eller någon del deraf åt en förstörelselysten fiende. Hvilken harm känna vi icke, då vi läsa om sådana; huru ofta äro vi icke färdige att utropa: hvilken usling, hvilken nedrig varelse han var! Och ha vi icke rätt att säga så? Jo, om någonsin så är det då. Vi undra icke öfver att en rättvis hämd uttalar sådana ord som dessa emot förrädare: »Deras bord varde för dem en snara, och för de säkra till en falla. Deras ögon varde mörka, så att de intet se, och deras länder låt städse vackla. Utgjut din ogunst

öfver dem, och din grymma vrede gripe dem. Deras boning varde öde, och ingen vare som uti deras hyddor bor» (Ps. 69: 23—26. Ag. 1: 20). Om den nedrigaste af hela skaran af förrädare, Judas, säger han, från hvilkens läppar flödade nådefulla ord: »Bättre hade varit att han aldrig varit född»; han var »ett förtappelsens barn.»

Vi hafva, Gud ske lof, varit förskonade från blodiga krig under de sista åren, och intet tillfälle har gifvits för någon folkets ovän att förråda vårt älskade land åt någon fiende. Men hvad skulle vi säga, om en sådan funnes, som i våra goda tider, då industriens hjul arbeta inom hvarandra, hjul inom hjul, för landets välmåga, om vi med ens skulle öfverlåtas i någon grym fiendes våld, som brände våra städer, bortförde våra rikedomar, ödelade vårt land, bortförde våra söner och döttrar i slaveri, lemnade barnet faderlöst att gråta efter bröd och modern ensam i fattigdom och nöd? Skulle vi sitta stilla och låta sådant ske utan motsägelse? Skulle icke heldre hvarje arm lyftas till försvar, hvarje man rusta sig mot fienden och värdigt strida — oaf-lätligen strida — och vara villig att offra allt för sitt lands och de sinas försvar?

Men hvad skola vi säga derom, att det största förräderi är redan begånget i vårt land, att fienden har öfverskridit alla gränser och åstadkommer förödelser i städer och på landet, i både rikas och fattigas hem. Han dödar tusentals hvarje år, plågar och marterar hustrur och barn, frampressar strömmar af tårar, förorsakar sorg och lidande, jämmer och nöd af otaliga slag. Han ödelägger det ena hemmet efter det andra, drager den kraftfulle mannen ned i det nedrigaste slaveri, bortför våra älskade barn och förvandlar dem till sina föräldrars, släktingars och samhällets plågoris. O, hvilken förstörelse!

En gråtande moder kom för en stund sedan och vred sina händer i förtviflan öfver sin lofvande son, som fallit för fienden. En sörjande enka hade varit här en timme förut och sökt tröst i hennes öfvergifna tillstånd. Hennes berättelse lydde så här: »Jag gifte mig för tre år sedan med min nu aflidne man, han var frisk, arbetsam och öm, tills han en dag öfverfölls af vårt lands inkräktande fiende, och från den dag försvann all glädje ur hemmet, och nu är han borta, lemnande mig i armod med detta två års gamla barn i mina armar.» Dylika berättelser nå våra öron dagligen. Och öppna vi en tidning, om än så liten, finna vi bedröfliga underrättelser från alla delar af landet om hemliga eller uppenbarliga anfall med fullkomlig seger å fiendens sida. Och hvad värre är, detta har blifvit lika vanligt, som underrättelserna om mord och brand i Spanien, så att man knappast gifver akt på det såsom något förskräckligt eller tänker på det såsom en sak, som kan och bör afhjelpas.

Om fienden borttryckte i en stad eller i en landsbygd några hundra tusen på en dag, skulle blodet stelna i våra ådror af fasa öfver en sådan händelse, men då han borttager en t. ex. hvarje timme i olika delar af landet och på olika sätt, de flesta genom hemligt mord, går saken så tyst till väga, att man låtsar som om ingen fienden hade intagit en fotsbredd af vår jord eller dödat en enda person af våra millioner. För någon tid sedan bortstals ett barn, en liten gosse, från sina föräldrar i Filadelfia i Amerika. Det utlofvades strax 20,000 dollars till den, som kunde återkaffa barnet, men oss veterligt, har det ännu ej funnits. Då ingenior Upmark var mördad i närheten af Eskilstuna, tillställdes skallgång med ens att taga fast mördarne, men denna fiende bortstjal tusentals barn ärligen och mördar flere än

de, som dött i alla världens krig, och inga summor utlovas för dem, som återskaffar de bortröfvade, ej heller föres skallgång i våra bygder, att fasttaga denna fiende och förhindra honom att åstadkomma nya mord.

Hafva Sveriges inbyggare mistat all kärlek för sitt land, tillåter sig ett fritt folk att villigt bringas i trældom? Fins det ingen Rouget de Lisle, som kan pressa toner ur folkets hjertan och skapa en ny Marsellaise, som kunde uppväcka nytt lif i ett domnande folk, att det måtte rusta sig med ifver och kraft mot vårt lands ärkefiende — *bränvinet*?

Hvilka äro de förrädare, som dagligen upplåta vårt land för denna fiende? De kallas människor, men det namnet tillkommer dem icke mera än namnet lögnare tillkommer Gud; ty i detta fall fins det intet menskligt uti dem, men mycken släktkap med honom, som var en mandråpare af begynnelsen. Här begås stora förräderier; fästningar — dyrbara själar, köpta med Kristi blod — mera kostbara än alla jordens försvar, upplåtas och intagas af fienden samt förstöras. Kan en ängel gråta, nog fins här ämne att gråta öfver; fins något så vederstyggligt, att det kan förmörka solen och kläda himmelen i sorgedrägt, så är det denna fiendes härjningar. Sände Gud en Jeremia att klaga och gråta öfver Israels förstörelse, så behöfver han sända *hundratals*, för att gråta öfver vårt land. Vi äro i den förskräckligaste fara, som någonsin kan tänkas. Stora massor af folket äro redan försjunkna i denna last och både de och deras efterkommande nedbäddas i en förtidig graf, så vida ingen snar räddning kommer emellan.

O, att den dag snart vore inne, då folket som en man lärde sig att anse namnet krögare för det samma som mördare, och det helvetiska gifvet, som säljes af krögaren, såsom det värsta mordvapen; anse krogen som en afträtsplats, der den oskyldige dödas, då skulle välmågan stiga utan att falla och bli till intet i — buteljen; landet skulle kunna föreslå och äga en evig fred, och hvarje hem vara en förgård till Jehovas heliga tempel.

Må ungdomen, som läser dessa rader, besluta i Herrens namn, att aldrig blifva regerad af bränvinsglaset; må de äldre, som redan känna, att de grymme Fillisteerna kommit öfver dem, för att de först utstinga deras ögon, att de ej se sitt eget bästa och sedan bringa dem i slafveri liksom fordom Simson blef, må de ropa om Herrens Ande att komma öfver dem, att de må få kraft att slita bojorna sönder och gå ut, för att aldrig mera gå in i fiendens läger! Andra hafva blifvit räddade, för eder står äfven hjälp att finna, men endast i Herrens kraft.

Orsaker till fritänkeri.

vår tid finnas ej så få äfven bland allmogen, som anse det vara ett bevis på lärdom, sjelfständighet och ett forskande förstånd att vara fritänkare. De hafva läst i en bok, som talade emot vissa delar af bibeln eller hört något derom på verkstaden eller bland arbetarne på fältet; kanske har äfven någon vandrande gesäll eller försupen student utkastat några ord om »galna historier i bibeln» och detta, tillika med hvad många af landets tidningar utsprida, har nått några efter sjelfständighet och lärdom hungrande sinnen, och dessa ha omfattat allt såsom ett nytt och välkommet ämne, utan att forska angående dess tillförlitlighet eller värde.

Någon skall väl tycka att vårt påstående är för mycket djerft, om vi säga, att de förmästa orsakerna till fritänkeri äro människans onda benägenhet och okunnighet. Människorna hylla det onda och vilja ej störas uti sin synd och derföre önska de att söka stöd för hyllandet af det onda, genom att förneka bibeln eller vissa delar deraf. Andra åter tänka så fritt att de hafva ingen ledning för sina tankar, kanske äro de snarare böjde att tänka ingen ting i andliga ämnen och derföre välja de att låta kalla sig fritänkare, fastän de borde heta intet-tänkare.

Hvad angår den första orsaken, *människans onda natur*, så kunna vi lätt förstå huru den vill vända sig på lögnens sida. Denna benägenhet drifver henne att förkasta den heliga bok, hvilken förordar rättfärdighet, sjelfförsäkelset, renhet och helighet. Vi kunna äfven lätt inse huru denna första orsaken till fritänkeri, nemligen människans syndiga benägenhet, leder till den andra orsaken, okunnighet. Den förmenar henne att söka efter sanningen, och sådant, som lemna bevis derför. Hvad angår den andra orsaken, brist på kunskap, så synes vid första påseende, som vore det dåraktigt att tala om de *lärdes okunnighet*. Denna skenbara motsägelse skola vi dock längre fram förklara. För närvarande skola vi fästa oss vid den första orsaken, *människans onda benägenhet*.

Bibeln talar ej sanning, om människan ej är benägen för det onda. Den heliga boken påstår att detta onda uppenbarar sig på två sätt: först i hennes hat mot Gud, och sedan i hennes kärlek för lögnen. Vi skola betrakta båda dessa påståenden.

1. Det kötsliga sinnet är fiendskap mot Gud.

Detta synes för den oomvända människan, som skulle det vara alldeles falskt. Hon är ej medveten om någon fiendskap emot Gud. Hon tror vanligen, att hon älskar sin Skapare, och om vi tala med henne om *fiendskap*, vinna vi intet bifall från henne. Orsaken hvarföre hon tycker sig *älska*, då hon verkligen *hatar*, är helt enkelt denna: hon hatar icke det, som hon kallar Gud. Hon gillar mycket väl de egenskaper som hon tillägger Skaparen, men dessa egenskaper afvika alltid mer eller mindre från dem, som i bibeln tillskrivas Gud. De likna mer eller mindre den personens, som gifvit Gud dessa egenskaper. En del öfverensstämmer med bibelns heliga sanningar, men en annan del tillhör mer eller mindre den person, som framställt dem, och det är klart, att han icke hatar en sådan Gud. Så har varit fallet i alla tider, och samma förhållande eger ännu rum alltestädes bland människorna.

Hade du t. ex. frågat den gamle Skandinav, stående framför dig med sin väska i ena handen och sitt spjut i den andra: »älskar du Gud?» skulle han bestämdt ha svarat dig ja. Men hade du då frågat hvilken, så skulle han ha svarat: »Thor, guden för krig och plundring.» Krigaren älskade en sådan gud, ty en del af hans förmästa egenskaper tillhörde barbaren sjelf. Hans styrka och andra egenskaper hade någon gudalighet och begreppet derom hade kommit från fornsägner; men helighet och renhet älskade icke mannen, och derföre omfattade han ej detta med sin tro såsom tillhörande himmelen.

Hade du frågat Greken i Athen för två tusen år sedan eller en af Caesars män i Rom, om de älskade Gud, skulle de ha svarat ja. »Hvilken är Gud?» Svar: »Bachus, Venus eller Mars.» De hatade ej vinets, skörlefnadens eller krigets gud; men hade man framställt för dem Guds egenskaper, sådana de uppenbaras i bibeln, hvilket apostelen Paulus gjorde, skulle de ha vänt sig bort i vrede.

Gå och tala med den stackars asiaten om fiendskap mot Gud, och han skall se på dig med förvåning. Han är villig att offra sitt lif i sin guds tjenst. Men tala vidare med honom om hans gudar, och han skall nämna dem med sådana namn, som innebära liderlighet, grymhet, och oärlighet; sådana som likna mycket den person, med hvilken du talar. Om du söker lära honom känna den Gud, som älskar rättvisa, ödmjukhet, helighet och frid, kan han ej uthärda att höra hvad du säger. Det är samma förhållande i de länder, der ej bibeln har spridit sitt ljus. Gå till hvilken fritänkare som helst och fråga om han hatar Gud, och han skall bli förbittrad öfver en sådan fråga. Han tror sig innerligt älska sin Skapare, samt tror sig aldrig hafva hatat Gud. Och det är sant, att han älskar en gud, hvars egenskaper på något sätt likna den person, du har framför dig. Men framställ för honom bibelns Gud, en Gud som säger till de ogudaktiga: *gå bort*; en Gud som ej kan intaga i sin himmel den arme som föraktar hans nåd och gör styggelse och lögn; en Gud, som skall se röken af deras plågor uppstiga från evighet och till evighet, och fritänkaren skall bestämdt svara dig, att han hatar en sådan Gud. Han tror ej att ett kötsligt sinne är fiendskap mot Gud, ty han tror Gud vara en, som skall i de flesta fall göra så, som människan anser vara i enlighet med hennes förstånd.

Men att för öfrigt kunna tala om hvad fritänkare hata eller älska, är ganska svårt, emedan deras tro är så mycket olika. Det fins knappast två som ha samma tro. De öfverensstämma deri att de förkasta vissa delar af bibeln, sådant, som ej öfverensstämmer med deras smak; men angående många frågor, såsom om Gud skall eller icke skall straffa de ogudaktiga, om själen upphör att lefva efter kroppens död, om verden skall förgås eller bli för evigt; angående dessa äro deras tankar mycket olika. Och många af dem försöka ej att lemna något svar härför, utan svara, att de veta det ej. Vid andra tillfällen kan man finna dem, som påstå att människans *förnuft* blef gifvet henne såsom ett ljus för att leda och upplysa henne i alla dessa ämnen. Men frågar man dem hvilket uppförande, som skall mest bidraga till eller förminka deras sällhet efter döden eller hvad slags lif vi ha att vänta i en annan värld, skall man ej finna två som gifva samma svar. Tusen olika personers *förnuft* tycks ha ledt dem till lika många olika åsigtter. De anse det vara klandervärdt, att de kristne skilja sig i vissa mindre viktiga uppfattningar, men att förnuftet, hvilket de påstå Gud gifvit oss såsom vår enda läromästare antingen lemna intet svar eller ganska olika bland *deras antal*, detta klandra de ej. Alla öfverensstämma de uti att klandra bibeln, hvad helst de för öfrigt än må tro. En Gud sådan som bibelns Gud älska de ej; en som öfverensstämmer med deras egna dunkla åsigtter, den hata de ej. (Forts.)

Kristallgrottan.

De Balcjariska öarne, belägna vid Spaniens ostkust, besökas sällan af resande. Väl har man sett deras namn i geografien, men man tänker för öfrigt ej vidare på dem, och sällan höra vi här i Sverige något talas om dem. De sakna dock ingalunda skönhet. Der finnas storartade berg, vackra städer, täcka trädgårdar, och dugliga samt förståndiga invånare; men de vandra allesamman i den påfviska villfarelsens mörker, och detta är en orsak, hvarför vi så litet känna till dem.

Dessa öar utgjorde fordom ett eget konungarrike, kalladt Mallorca, bestående af öarne Ma-

jorca, Minorea, Iviza, Formentera och Cabrea, men numera höra de allesamma till Spanien. Jordmånen är fruktbarande — vindruvor, oliver, fikon, apelsiner och andra sydlänska frukter trifvas förtäffligt. Oliveskörden är i synnerhet betydande; saffran odlas äfven i stor myckenhet. Större delen af befolkningen sysselsätter sig med åkerbruk, men der tillverkas äfven goda tyger af ull och linne samt finare trä arbeten och krukakarevaror.

En resaude, som för några år sedan besökte öarne beskrifver på följande sätt, hvad han såg: — »Vi landstego på Majorca. Hufvudstaden heter Palma och är en mycket vacker stad. Domkyrkan med sina väldiga torn och murar, företer såväl utvändigt som invändigt en förvånande anblick af skönhet, men den företer också en förvånande anblick af skräp och lappri. Pelare, fönster och bildhuggerikonstens verk äro sköna, men kvarlevorna af helgonsben och en mängd målningar äro blott skräp. Den mest stortartade byggnad innesluter i sig den lägaste vidskepelse.

Vi hyrde häst och åkdon för att göra en tur ut åt landet på några dagar. Den som körde oss tog plats på hästryggen, der han förut lagt ett färskinn. Den ovanliga munart, som denne man talade, gjorde det svårt för oss att samtala med honom. Men hans starka åtrå efter att höra något om vår religion, våra lagar och inrättningar tycktes förmå oss att tala, och satte äfven honom i stånd att begripa, hvad vi sade.

Vi stannade en natt i Monaco hos en vördig man, vinpresare till yrket, och följande morgon begafvo vi oss till fots i väg till den aflägsnaste delen af ön, för att se den vidt beryktade Artos kristallgrotta, hvilken enhälligt erkännes för den praktfullaste i sitt slag i hela världen.

Tre timmars mödosam vandring igenom det klip-piga landskapet förde oss fram till de oförvägna bergmassor, som bjuda sjelfva hafvet spetsen, trotsande dess vreda vågor. Här vid sidan af ett berg fingo vi grottans breda, uppsparrade gap i sigte. Vi tände våra facklor och trädde in i dess dunkel. Ibland upplyses grottan af bengaliska eldar. Det är verkligen en praktfull grotta. Blommor, men af sten, finnas hopade i den största förvirring. Grottan liknar en domkyrka med hundrade gångar och tiotusen pelare. I mer än tre timmar gingo vi bland dessa väldiga kolonner, strålande och glittrande af kristaller, ibland slutna i tätta massor, här försvinnande i ett oändligt mörker, der slutande sig i kring en stilla källas klara, lugna vatten. Somliga pelare hade i århundraden hängt, utan att ega något stöd

nedifrån, andra sträcka sina väldiga spetsar mot höjden och äro ännu för korta att nå det höga hvalfvet. Några äro hvita, andra grå till färgen och nästan för många hafva blifvit svarta af röken från de besökandes torrveds bloss. Många gifva ett ödsligt, tomt ljud från sig, då man slår på dem, men ekot i grottan gör dem ljudande som ett instrument. Och på hvad sätt har nu allt detta blifvit danadt? Har det blifvit frambragt af konstnärer, som i århundraden arbetat derpå? Har det blifvit så vid någon plötslig jordskakning? Kanske alltsam-

för blotta ögat osynliga kalkpartiklar. Den lille vattendroppen, liknande en daggerla, hänger några ögonblick uppe i grottans tak innan den faller ned, och afsätter då deruppe ett nästan otänkbart litet kristallkorn, sedan faller den ned och kvarlemnar äfven der ett dylikt litet korn. Sälunda hafva under årtusenden millioner efter millioner vattendroppar fallit, och hvarenda en af dem har bidragit till att närma pelarens öfre och undre del till hvarandra, tills slutligen toppen och roten — som vi kunna säga — hafva mött hvarandra, vid mitten af pelaren, och der sammanbundits, och på så sätt har ett konstverk uppstått, mera skönt än de vackraste, som blifvit uppförda genom människors händer.

Vi hafva något att lära härutaf med afseende på den särskilda andel hvarje kristen har uti att uppbygga det evigt bestående templet derofvan, Kristi andliga tempel. Hvarje redlig sträfvan, hvartenda kristligt ord, hvarje kärleksfull handling, hvarje vänlig blick kan liknas vid den lille vattendroppen med sitt lilla kristallkorn. En kristens sträfvan bör gå ut på att bringa jordens barn härnere i förening med den Högste i himmelen; och om än sagta, tager dock hvarje kristen med säkerhet del uti att uppbygga en pelare ej blott till gagn utan äfven till prydnad för Kristi tempel, hans församling.

Pantlånarnes pengar.

Under ett besök i den lilla staden K—, gick jag ut tidigt en måndagsmorgon, innan frukost, för att se huru den gamla staden tog sig ut, och hvad förändringar den kunde ha undergått på det senaste årtiondet. Utan att vidare tänka derpå hade jag styrt kosan till kyrkogården, dit de fleste af mina gamla anförvänder hade flyttat; och efter att grubblande hafva vandrat emellan de gräsbevuxna grafvarne och läsit några namn på grafstenarne, ämnade jag fortsätta min vandring, då plötsligt ett gammalt väl-

bekant ansigte visade sig. Ansigtet hörde till en kvinna, som hette Anna Rask; hon hade i många år tjänat i mina föräldrars hus. Hon kände genast igen mig, och hennes ögon eldades, då hon framskrufvade en artighet samt började fråga efter de enskilda medlemmarne af den familj, i hvilken hon fordom hade tjent. Då dessa frågor blifvit nöjaktigt besvarade, började hon

Kristallgrottan.

mans skapades så vid världens grundläggning och med en gång kallades fram med dess millioner kristaller? Nej, icke någotdera är fallet. Såsom många andra af Guds mest betnrande värda verk, har äfven detta årtusenden igenom bildats, till hvad det är, och hela denna stortartade stad af underjordisk byggnadskonst har blifvit frambragt och förskönad genom små vattendroppar, som lagt grand efter grand till det hela. Vattnet droppar nämligen ned från grottans tak och för med sig från berget små,

att tala om sig sjelf. Hon hade nu ingen ordentlig tjänst, sade hon, och hade ej heller haft någon under sista tiden, emedan hon hade en syster, som bodde några mil derifrån, och denna var ofta sjuk, så att Anna måste gå och se om henne litet. Då vi samspråkade med hvarandra, märkte jag, att Anna hade särskildt bekymmer om ett knyte, som hon bar under armen, så att hon ej skulle klämma det.

»Och hvad har du i knytet, om jag får lof att fråga?»

»Åh, det får herrn visst, der är blott min helgdagsdrägt. Herrn förstår, att jag behöfver den om söndagarne, och herr Berg låter mig låna ett par kronor på den under veckan, så att jag bär dit den om måndagsmorgon, och på lördagsafton, då jag fått min veckolön, lemnar jag herr Berg hans penningar tillbaka och får igen min klädning.»

»Nå, huru mycket betalar du då herr Berg för att du får begagna dessa två kronor under veckan?»

»Bara tio öre, bäste herre, och det är ju ingenting att tala om.»

»Icke det?» sade jag. »Huru länge har du fortfarande på det viset, Anna?»

»Alltsedan jag fick klädningen och det är nu öfver ett år sedan.»

Här, tänkte jag för mig sjelf, är i sanning en präktig hushållning. Att betala tio öre i veckan för att få begagna två kronor! Tio öre i veckan gör så

mycket som fem kronor och tjugo öre för året, och en fattig kvinna, som sliter hårdt för sjutiofem öre om dagen, betalar dem för att få begagna två kronor. Det är sant, att tio öre i veckan äro ej mycket för pantlånarnes besvär, men det är dock för mycket för den nödstälde låntagaren.

»Anna», sade jag, »vet du, huru mycket penningar du har gifvit ut för att få göra dig nytta med de der två kronorna hvarje vecka?»

»Ja visst; jag har aldrig gifvit mera än tio öre i veckan.»

»Men om du har betalat tio öre i veckan i mer än ett års tid, så har du gifvit

ut mer än fem kronor. Du kan deraf förstå, att denna herr Bergs hjälpsamhet blir dig i längden dyr.»

»Fem kronor!» och Anna såg på mig med förvåning. »Hur i all världen! jag har ju aldrig egt så mycket som fem kronor; nej icke under hela tiden har jag haft så mycket, det kan jag försäkra.»

»Men om du vecka efter vecka stoppat den der tioöringen i en låda och sparat ihop dessa slantar, så hade du nu haft öfver fem kronor.»

Jag sade detta mycket allvarsamt, och det syntes göra min gamle vän något tvehägsen, ehuru hon nog tänkte, att det omöjliga kunde förhålla sig så, som jag sagt.

»Vet du huru många veckor det är på ett år, Anna?»

Pantlånarnes penngår.

»Nej, ser herrn, jag har aldrig räknat dem.»

»Lika godt; jag vill försöka att lära dig det, och på ett sätt som jag tror skall blifva dig till nytta. Se här har du två kronor. Tag nu helgdagsklädningen tillbaka med dig hem och häng upp den der. På lördagsafton kan du lägga de två kronorna samt de tio ören, som du eljest skulle gifvit herr Berg, i en låda och taga klädningen. Förstår du, huru jag menar?»

»Ja, för all del, det är alldeles detsamma som att taga ut klädningen hos pantlånarn och gifva honom penningarne.»

»Visserligen! sedan på måndagsmorgon hänger du upp klädningen igen, samt tager

ut de två kronorna, men låter tioöringen ligga kvar.»

»Ja, det är som att betala tio öre hos herr Berg, det förstår jag.»

»Kom nu blott ihåg, att du aldrig tager på dig klädningen utan att lägga de två kronorna i lådan och tag dem sedan ej ur lådan förr än du lagt dit tioöringen.»

»Alldeles som herrn säger; det gör mig detsamma antingen jag begagnar herrns penningar eller om jag går till Berg. Undantagandes att jag sparar mig besväret att jämt springa till låneinrättningen.»

»Ja, du tycker nu att det är alldeles detsamma. Jag vill blott säga dig ett par ord. I dag hafva vi den siste Juni. Om du nu, som du lofvat, fortsätter hela året om, ända till den siste Juni nästa år, så

kan du taga ut alla tioöringarne, som du lagt tillsammans i lådan och använda dem till hvad du vill, antingen du då vill köpa en ny klädning eller annars använda dem till något nyttigt. Om du då räknar dem skall du få se, att du har femtiotvå stycken, eller så många som det är veckor på året, och femtiotvå tioöringar äro lika mycket som fem kronor och tjugo öre.»

Jag behöfver ej att tala om, hvad Anna svarade. Hon var tacksam mot mig för den lärdom hon erhållit och gick hem fullt besluten att göra som jag lärt henne. Hon höll af-

ven på dermed i några månader och skulle nog hafva fortsatt hela året om, men hennes syster insjuknade plötsligt, och Annas tid samt det lilla hon egde af möbler, penningar och födoämnen uppoffrade hon för sin syster, under hennes långvariga sjukdom, hvilken till slut förde henne i grafven. Men aldrig hörde jag af, att Anna gick till någon pantlånare mera.

Denna berättelse om Anna Rask är sannfärdig. Jag har i många andra landsortsstäder sett de fattiga mot några ören ränta låna en à två kronor hos pantlånarne, och de hafva tyckt, att de ej kunnat säga, att det varit för mycket. Men det är dock

sant, att af allt hvad en fattig man köper, fins intet som han får betala så dyrt, som pantlånarens penningar. Det är en olycka, att den fattige någon gång skall blifva nödsakad att vända sig till pantlånaren för att erhålla ett mindre penningelån. Men hvad skall han göra, då han t. ex. helt oförmödat en gång blir utan arbete heller insjuknar och blir sängliggande för någon tid. Det är godt och väl, om den fattige arbetaren under sådana omständigheter har någonting att sätta i pant, så att han kan erhålla några kronor. Men att beständigt springa till pantlånaren är icke blott skadligt för kassan utan är i sedligt hänseende lika så förderfligt.

Den fattiga enkan, som synes på närliggande plansch, har kommit till pantlånaren för att belåna ett litet skrin, innehållande prydnader och andra småsakar. Det är en gåfva af hennes älfidne man. I yngre och lyckligare dagar, då framtiden låg glad och leende för henne, hade hon erhållit det. Nu har hon ej mycket, förutom detta skrin, som hon kan kalla sitt, och hennes små barn ropa efter bröd. Hon vill ej sälja detta minne af sin bortgångne man, hon har ej mod att skiljas vid det för alltid, och därför pantsätter hon det, i hopp att en dag kunna lösa det igen. Vi kunna det oaktadt ej säga att hon handlar förståndigt. Hon har föga hopp om att hennes omständigheter skola förbättras, så att hon kan lösa det igen, och då hon pantsätter skrinet, får hon ej ens halfva värdet därför, och pantlånaren vet nog att sälja det, då året är slut.

Bibeltexter belysta genom berättelser.

»Af deras frukt skolen I känna dem», Mt. 7: 20.

Ett handelsfartyg, som nyss kommit fran till en af Indiens hamnar, besöktes af en malajisk köpman, en förnäm och mycket rik man. Han frågade kaptenen, om denne hade några ströskrifter eller goda böcker, som han kunde undvara. Kaptenen blef förvånad öfver att höra en sådan fråga af denne man och tillsporde honom, hvad han, som ej kunde läsa en enda rad, skulle med ströskrifter eller goda böcker. »Visserligen är det som ni sagt», anmärkte malajen, »men icke desto mindre har jag gagn af sådana. När någon af edra landsmän vill göra upp affärer med mig, sticker jag en ströskrift i handen på honom eller lägger jag en god bok, så att han kommer till att se henne. Jag gifver då akt uppå huru han betar sig med boken eller ströskriften. Läser han i den med uppmärksamhet, så sluter jag deraf, att han är en hederlig människa, som ej skall bedraga mig, men om han deremot föraktligt kastar den åt sidan, kanske svärjer med detsamma, då vill jag ej hafva något vidare att göra med honom; jag kan ej hafva något förtroende för honom.»

»Herren ser till hjertat», 1 Sam. 16: 7.

När en martyr, Sir Walter Raleigh, lagt sitt hufvud på stupstocken, blef han tillfrågad af bödeln, om hans hufvud låg rätt. Med en hjertes lugn och en kristens förtröstan svarade han: »Det betyder icke mycket, min vän, huru hufvudet ligger, blott hjertat är rätt.»

* * *

»Ditt lif skall vara hängande för dig: Dag och natt skall du rädas, och icke vara viss på ditt lif», 5 Mos. 28: 66.

En man, som i sitt ensliga fångelse, afbidade ransakning och dom för ett mord, som han begått, anklagade en bland sina medfångar, därför att denne skulle hafva skymfat honom med att innanför väggen till hans cell hafva ropat: »du är en blodig människa!» Vid anställt förhör fans beskyllningen vara ogrundad, och den anklagande röst, mannen tyckt sig höra, en inbillning, eller rättare, den var genljudet af ett brottsligt samvetes förebråelser.

* * *

»Han hafver ock gjort eder lefvande med honom, då I döde voren i synderna, och uti edert köttis förhud; och hafver förlåtit oss alla synder; och afplanat den handskrift, som emot oss var, hvilken af stadgarne kom, och var oss emot; och den hafver han tagit oss af vägen, och naglat vid korset», Kol. 2: 13, 14.

En gammal, vördnadsvärd indian, vid namn Vedhamutta (fordom lärjunge af den hädangångne missionär Schwartz; hvilken tillbragte fyrtioåttio år af sitt lif ibland indianerna) dog för ungefär tio år tillbaka. Han hade uppnått den höga åldern af nitioåttio år. Men blott några få veckor före sin död predikade han under bar himmel kl. 7 om morgonen. Då det led mot slutet af hans jordiska tillvaro, undrade hans barnbarn mycket, om han skulle säga något angående ett litet penningelån, som han erhållit för att ombygga sitt hus. Då han blef påmint härom, ämnade han säga något om denna sak, men en missionär bad honom att ej vidare tänka derpå utan göra upp sin räkning med Herren i himmelen. Då han hörde denna uppmaning, såg man ett ögonblick hos honom ett uttryck af förvåning, men samlande sina krafter svarade han: »Åh, den räkningen är avslutad för längesedan. Det finnes intet skuldebref deruppe (han pekade mot himmelen); ingen handskrift vitnar emot mig. Jesus har betalt alltsammans för mig. Är Jesus med mig, hvem kan fördöma mig? Han dog och uppstod för min skull och är nu på Fadrens högra hand och manar godt för mig.» Derpå sträckte han båda sina händer upp mot höjden, i det han tillade: »Sen I ej, att han tager mig i sina armar och bär mig inför Fadrens tron?»

»Fären följa honom efter, ty de känna hans röst. Men den främmande följa de icke, utan fly ifrån honom; ty de känna icke deras röst som främmande äro», Jh. 10: 4, 5.

En man i Indien var anklagad för att hafva stulit ett får. Han kallades inför domstolen, der den förmodade egaren äfven infann sig. Båda gjorde de anspråk på fåret och båda understödde de sina anspråk med vitnen, så att det var ingen lätt sak att afgöra, hvem fåret egentligen tillhörde. Men som man kände till fårens egenskaper samt herdarnes vanor, läto de hemta det omtvistade fåret samt skickade den ene af de tvistande i ett annat rum, medan man befalde den andre att locka fåret till sig. Men, stackars djur, »det kände icke den främmandes röst» och ville ej komma till honom. Emellertid lät man den som var i rummet näst intill äfven försöka att locka det till sig. Och så fort han lät höra sin röst, skyndade fåret med ens till honom. Fåret hade känt igen den rösten, som alltid hade kallat; och nu var det lätt för domaren att afgöra, hvem som var rätt egaren till fåret.

* * *

»Efter jag nu kallar, och I neken det; jag räcker ut min hand, och ingen aktar dertill; och I låten fara all min råd, och I viljen icke mitt straff; så vill ock jag le åt eder ofärd, och begabba eder, när det kommer, som I frukten», Ords. 1: 24—26.

En predikant blef en gång förestald för en ung man, hvilken var känd såsom en religionens föraktare. Ehuru han var ung och hade god helse, syntes han dock aldrig vid någon gudstjänst. »Jag är benägen tro, att det rykte jag hört om er icke eger någon grund», yttrade predikanten. »Ingalunda», invände den otrogne, »ty jag brukar alltid att göra upp mina räkningar om söndagarne.» Predikanten svarade genast mycket allvarligt: »min herre skall finna, att domens dag kommer att användas just på samma sätt.»

* * *

»I skolen allsintet svärja», Mt. 5: 34.

En människovänlig och välgörande man hörde några i sin närhet svärja och missbruka Guds namn. Han skyndade sig att mycket omsorgsfullt tillknäppa sin rock. »Så gör jag alltid, då jag hör någon svärja», anmärkte han, »ty den som kan missbruka Guds namn, den kan både stjåla och göra hvad annat ondt som helst.»

* * *

»Bättre är en fattig, den i sin fromhet vandrar, än en rik man, den på vrånga vägar går», Ords. 28: 26.

En fattig, men gudfruktig kvinna, emottog en inbjudning att besöka tvenne förnåma damer, som äfven älskade Herren. Utan att fästa något afseende vid den fattiga gunnmans invändningar, införde de henne i

förmaket och bjödo henne med stor vänlighet taga plats samt började samtala med henne i andliga ämnen. Deras broder kommer under tiden äfven in i förmaket. Han var en yr, högmodig och tanklös ung man. Med förvånade blickar såg han på den ovanliga gästen, men den ena af systrarne reste sig upp med en värdig hållning och sade: »blif ej så förvånad, det är en konungs dotter, fast hon ej påtagit sig sina fina kläder».

* * *
»Och om jag än vandrade i en mörk dal, fruktade jag intet ondt; ty du äst när mig; din käpp och staf trösta mig». Ps. 23: 4.

Det berättas, sedan den amerikanska ängaren Melville förolyckats ute på hafvet en söndagsmorgon, att passagerarne flöto omkring någon stund på lifräddningsbojor vid platsen för den förskräckliga tilldragelsen. I denna förskräckliga belägenhet, just vid evighetens gräns, höllo de ett bönmöte, der de flöto omkring i sjön. Från den vintriga sjöns iskalla famn stego lof och böner upp till himmelens Gud, tills den enes läppar efter den andres stelnade i döden, och deras kroppar sjönko ned i de okända djupen. Skola vi ej hoppas att deras härnere påbegynta lof och pris fullbordades ibland englarnes körer deruppe i himlarne.

Reseminnen från Dalsland.

Bref från N.

Forts. fr. n:o 2.

en gamle soldatens berättelser om de mödor och försakelser han uthärdat under de fälttåg, i hvilka han deltagit, tycktes mig nästan otroliga. Bland annat uttalade han, det han sjelf och tvenne kamrater en julafton ej haft annat att förtära än ett katthufvud, hvilket de delat sig emellan. Vi sammanspråkade så länge, att det var sent på aftonen innan vi skildes åt. Som vägen till gubbens bostad ej förefallit mig så synnerligt svår att hitta, hade jag låtit pojken, som varit min vägvisare, vända tillbaka strax vi voro framkomne. Gubben fruktade nu, att det måhända kunde blifva svårt för mig att hitta vägen, helst som det redan var mörkt. Tvenne personer hade förut värdigen omkommit, och han var rädd att jag skulle fylla tretalet. Han bad mig att framför allt mycket väl undvika en mosse, som låg nära den väg jag skulle gå. Jag uppmanade honom att vara obekymrad för min skull, ty jag mindes vägen mycket noga, och om en timme skulle jag säkert ha hunnit fram till kyrkan och sedan ledde ju stora landsvägen fram till gästgivaregården, der jag skulle stanna öfver natten.

»Herren välsigne dig», voro de sista ord gubben yttrade till mig, och jag började min vandring. Den smala gångstigen krökte sig mellan de ljungevuxna tuftorna; här och der gjorde den en större svängning omkring ett gryt eller kring ett kärr. Himlen var klar och stjernbestrodd och månen skymtade fram emellan granarnes toppar. Vindens enformiga susning var det enda ljud, som jämte mina steg afbröt den djupa tystnad här rådde, hvilken ofta gör den ensamme vandrarne vemodig till sinnes. Men så småningom började en dimma att falla. I ett nu var skogen insvept i ett grått dunkel och stjernorna, som förut så vän-

ligt blickat ned från den höga, rena himmelen, försvunno allesamman på en gång. För dimmans skull kunde jag ej se långt ifrån mig, och jag började blifva villrådig, om jag skulle gå vidare, eller om det ej vore säkrast för mig att vända om igen. Jag valde dock att gå framåt, men marken blef alltmer och mer ojämn och — vägen var förlorad. Men som jag trodde mig veta, i hvilken riktning jag hela tiden gått, tänkte jag äfven, att det ej skulle blifva så svårt för mig att hitta tillbaka till den gamles koja, ty nu beslöt jag att vända om och stanna hos honom öfver natten. Ej synnerligt länge hade jag gått, innan jag märkte, att jag kommit ut på en mosse. Kanske, tänkte jag, är detta samme mosse, som gubben varnade mig för. Nu blef jag ängslig och började springa men — plumps, och jag låg der. Jag hade sprungit ned i ett fly och var nu i dy och gytja upp till hakan. Det första jag tänkte på, och det troligtvis en hvar i min belägenhet i främsta rummet skulle hafva försökt, var att krafla mig upp igen. Det blef dock ingen så lätt sak som jag i första ögonblicket trodde. Der fans ingenting fast att få tag i och fötterna funno intet fäste i den lösa gytjan. Jag gjorde flere försök att komma upp, men alla voro lika fruktlösa, och jag började tvifla på, om det någonsin skulle lyckas mig att komma derifrån med lifvet. I min förskräckelse visste jag intet bättre råd än att börja ropa på hjälp, men intet svar hördes, utan genljudet af min egen röst, hvilket liksom hänande återgaf mina ångestrop. En uggle som satt någonstades ute på mossen började äfven skrika på sitt ohyggliga vis, och hennes skrik bidrog till att göra mig ännu mer ängslig och förstämnd. Då jag märkte det fåfanga i att söka hjälp och ej såg någon utväg till att kunna hjälpa min sjelf, tänkte jag till och med ett ögonblick på, om jag skulle hålla mig uppe, så länge jag förmådde, eller om jag borde låta det gå till botten med en gång. En häftig sorg grep mig, då jag just kom att tänka på min mor, och med hvilka känslor hon skulle betrakta mitt lik. Hvad skulle de mina i hemmet säga, när man kom dit med min döda kropp? Att jag kanske skulle förblifvit liggande i mossen, derpå tänkte jag ej då. Jag vände mig till Gud. Han hade räknat mina dagar, för än jag blef född, och ingenting kunde hända mig emot hans vilja. Var det i enlighet med den Allsmäktiges rådslut, att mitt lif här skulle ändas och mina planer för framtiden här nedbäddas med mig, då måste det så ske, i annat fall skulle jag räddas undan den död, som nu stirrade mig i ansigtet. Guds vilja vore dock alltid den bästa. Godt är det, att veta sig i himmelens Gud ega en Fader, som vakar öfver hvarje steg man tager och skyddar i både kända och okända faror, samt lyssnar med ett öppet öra och ett förbarmande hjerta till våra böner, ja, den minsta suck är icke dold för honom. Medvetandet härom gör att missionären ute i vildmarken, der han är omgifven af tusentals faror, kan lägga sig neder och sova lungt och utan all fruktan, det gör att vi, om vi ega detta medvetande, kunna vara säkra och frimodiga på alla våra vägar. Den deremot som tviflar på Guds törnsyn, som tänker att kanske deruppe allting är saligt och godt, men i hvad fall som helst är dock himmelen slutet för människans böner, och der finnes intet öga, som med kärlek och medlidande följer henne under jordelivets vaxlingar, den är olycklig och mångdubbelt olycklig skall den samme känna sig då faror och död hota.

Kylan hade gripit mig, så att jag skalf i alla lemmar samt kände mina krafter mer och mer aftaga, men ännu var jag besluten att göra några förtviflade försök. Jag trodde

visserligen att det var förspild möda, men jag ansåg det dock vara min pligt att till det yttersta söka rädda det lif Gud gifvit mig, och »Gud hjälper dem som hjälpa sig sjelfva», har någon sagt. Den som ser döden för ögonen söker också att undfly, äfven der ingen utväg finnes; den drunknande griper efter ett halmstrå. Det lyckades slutligen så väl för mig, att jag fick tag uti en trädstam, som legat bakom mig, och med tillhjälp af denne kom jag upp ur flyet och på fast mark igen. Dels för att blifva varm dels för att på kortaste tid hinna någon människoboning, började jag springa af alla krafter, och som jag sjelf tyckte, aldeles rakt fram, men då jag så skyndat en stund, stod jag åter vid samma olycksställe och hade så när sprungit ned för andra gången. Ännu en tredje gång kom jag dit. Det såg ut som skulle jag blifvit nödsakad att springa rundt omkring mossen hela natten igenom. Tvenne gånger förut i mitt lif hade jag gått vilse ute i skogen, och då likaledes märkt, huru jag gång efter annan kommit till samma plats; jag tänkte efter på hvad sätt man bäst skulle kunna förekomma detta löpande rundt omkring. Dimman hade under tiden skingrats, och några stjernor lyste fram på den blyfärgade himmelen och jag tog märke på en af dem, nordstjernan, och beslöt att, så vidt sig göra lät, gå rakt i den riktning denna fans på himmelen.

Ej en half timme hade jag gått innan ljus syntes. *Ljus! Ljus!* utropade jag tvenne gånger ofrivilligt. Jag kunde nu till en del fatta de känslor, som intogo grekerna, då de efter sitt långa mödosamma tåg äntligen hunno det Svarta hafvets stränder och då föllo i hvarandras armar under utrop, hafvet, hafvet! Snart var jag framme vid det fönster, derifrån ljuset kom. En liten, liten stuga låg framför mig och barn hördes skrika derinne. Oaktadt det var sent, var dörren dock ej stängd och jag steg in utan att knacka på, höljd som jag var i smuts och våt så att det rann utaf mig. Aldrig har väl mitt inträde i någon människoboning åstadkommit en sådan uppståndelse förr. En kvinna, som stod vid spiseln och åt välling ur en gryta, tappade skeden, som redan var halfvägs till munnen och slog ihop händerna under utrop: »hvad i hela världen!» Barnen sprungo förskräckta och skrikande, somliga under bordet andra under den brädställning, som tjenade till sofplats. En liten parvel omfattade gallskråkande sin moders knä. Mannen reste sig upp och ropade, i det han stampade i golvet: »tyst ungar!» Detta hade den följd att två af dem, som redan hade insomnat, äfven vaknade och började skrika. Jag tänkte dock för tillfället föga på den förskräckelse min figur förorsakade, utan bad genast om att erhålla något af den välling de höllo på att äta. Kvinnan lemnade mig stillatigande en sked, och gaf mig en vink, att jag kunde börja der borte i grytan, när jag funne för godt, det jag ock genast tog i tu med, på samma gång jag hade tillfälle att värma mig vid elden som brann bredvid i spiseln. Jag redogjorde derpå med några ord för aftonens händelse och bad dem vara så goda och hysa mig öfver natten. Sedan deras förvåning hunnit lägga sig något, började de fråga, hvem jag var, hvarifrån jag kom, hvarthän jag skulle m. m. Jag kände dock ej någon lust att gå deras nyfikenhet tillmötes utan svarade ungefär som den »ludne björnskinnsman» i Frithiofs saga: Mitt namn ger jag dig icke, det hör mig ensam till, och jag kunde äfven i ett visst hänseende hafva skäl att som han tillägga:

»I ånger är jag uppfödd, min arfgård heter Brist; Hitt kom jag ifrån Ulfven, hos honom låg jag sist.»

De läto sig nöja med det svar de fingo och sade att det var en lycka, att de händelsevis

varit uppe så sent på natten, ty i annat fall hade jag ej fått sett ljus i deras fönster och då sannolikt ej heller fått reda på deras stuga, och det fans förutan denna ej någon menniskoboning på nära håll. Hustrun tillredde nu min bädd. Barnen fingo skatta med sina palter till hufvudgård åt mig, hustrun bredde något af sina kläder under mig, och mannen gaf mig sin färskinspels till tälle. Jag insomnade temligen hårdt och vaknade ej förr än långt fram på morgonen, då jag hade något feber, men kände mig föröfrigt bättre än jag själf väntat. Att pelsen kunde hysa en sådan massa invånare hade jag ej misstänkt förut, men nu på morgonen läto de mig nog veta om sin tillvaro. Mina kläder hade torkat under natten och konsten var nu att få dem rengjorda. Medan jag höll på med detta göromål hade jag tillfälle att språka något med mannen. Han omtalade, att han var torpare och hade fått ett tunnland mager jord att bruka. För denna jordbit skulle han göra ett dagsverke i veckan samt, så ofta husbondem det påfordrade, arbeta för dennes räkning mot en aflöning af 25 öre om dagen samt en mager kost. Det var ej mycket att försörja sig själf, hustru och åtta barn med. Ej underligt att de voro i nöd och fattigdom; de kunde ej ens köpa en ko eller hafva något husdjur (om man undantager den mängd sådana, som funnos i skinnpelsen och i de få andra klädesplaggen de hade). Har någon menniska skäl att klaga öfver sin lott, nog hade denne man orsak dertill. För en spottstyfver arbetade han strängt från morgon till kväll och måste se de sina lida nöd och brist. Men huru många äro ej i samma eller liknande omständigheter! Huru gerna skulle jag ej velat gjort något för att lindra hans börd — ty fattigdomen är en börd — men jag kunde ej göra någonting! Och huru smärtsamt är det icke att se en medmenniska lida förtryck och nöd af alla slag utan att kunna räcka den samme en hjälpehand. Då han omtalade sin och de sinas ställning för närvarande, samt de mörka utsigter för framtiden, föll några tårar ned på den hårda bit hafrebröd, som var det enda han förtärde till frukost. Barnens nöd gick honom dock mest till hjertat, de fingo dock ej gå ut i bygden och tigga. Förr än att de vid andras dörrar skulle söka sitt bröd, ville han äta bröd af bark i stället för det af hafre. Få af de som hafva nog och öfver nog veta, hvad den fattige lider.

Då jag var färdig att lemna denna fattigdomens och armodets boning, bad jag att få veta huru mycket jag var skyldig. De ville ej hafva någon betalning, sade de. Jag gaf då barnen några slantar, hvilka de med glädje emottogo, hvarefter jag begaf mig i väg, sedan den äldste gossen lofvat att blifva vägvisare åt mig. Då jag kommit utom dörren, kunde hustrun ej längre hålla inne sina funderingar angående mig. »Nok va' han hävare (anständig) å säre (grannlaga) va han på'», hörde jag henne yttra dervid.

Forts.

Ordspråk om dryckenskap.

et fins både i bibeln och bland folket en mängd ordspråk, hvilka allesamman visa, huru slätt drinkaren och dryckenskapen stå sig, antingen de dömas af Guds ord eller af vanligt menniskoförstånd. Vi vilja anföra några af dem.

»Då bränvinet går in, går vettet ut.»

Huru mången har ej un-

der inflytelsen af ett rus begått dårskaper, såstora att han gerna skulle gifvit hälften af sin egendom om de varit ogjorda!

Hvem talar väl så dåraktigt, hvem ger så mycken anstöt och sårar mera igenom ett opassande uppförande sin omgifning än en af starka drycker berusad person? Ingen är mera hänsynslös vare sig i tal eller handling. Önskar du att dina egna barn skola förakta dig, så blif en drinkare och förstör i dryckenskap det Gud har gifvit dig. »Krogen är drinkarens sparbank», brukar man äfven säga. Allt hvad en drinkare kan förvärfva, gifver han ut för starka drycker. Det är en dålig sparbank han har, stackars menniska! Det blir ingenting kvar i den. Han kan sätta in stora summor, värdet af stora egendomar, eller om han är en arbetskarl, allt det han förtjenar, för hvilket han kunde förskaffat sig och sin familj många bekvämligheter samt gjort det treffigt för sig på gamla dagar, men han spar endast ånger och elände åt sig. »Man måste hushålla med svafvelstickorna», sade man fordomdags. Det var ett gammalt, godt ordspråk, men ingen har mindre lust för sparsamhet än en drinkare. Ingen blir förr en utfattig stackare än han.

Våra vänner, engelsmännen, brukar säga »att dryckenskapen är ett par glasögon, genom hvilka man ser djefvulen och alla hans verk», och »dryckenskapen kastar menniskan ur huset och kastar dit ett vilddjur i stället»; »den gör somliga till dårar, andra till vilddjur, och några blifva såsom onda andar.» Och de säga sant. Drinkare begå alla galenskap och synder man kan tänka sig. Dryckenskapen gör menniskor till lögnare, bedragare, skräflare, osediga, ja, till tjufvar och bedragare och till dåliga söner, dåliga fäder, dåliga husbönder samt till onyttiga och odugliga tjenare, med ett ord den gör menniskan till allt hvad dåligt och uselt är. Det fins en österländsk saga, som förtäljer, huru som satan vid något tillfälle uppenbarade sig för en eremit, som var mycket namnkunnig för sin fromhet. Han öfverlät, i eremitens fria val, om denne ville dricka sig drucken, eller mörda sin fader eller göra någonting ännu förskräckligare. Eremiten valde att dricka, så att han blef öfverlastad, emedan han trodde, att detta var det minsta onda af de tre ting han hade att välja emellan. Men då han druckit för mycket, begick han äfven de andra brotten. Om man vet, att en menniska är en drinkare, så

kan man ej vara säker på, huru långt den för öfrigt skall gå på lastens och syndens bana.

»Gamla hus och drinkare stå ej länge utan stöd.» Ja, så är det med drinkaren. Tag undan handen, som håller honom, och han ligger der i gytjan. Så är det med honom i alla hänseenden. Han tänker att någon skall väl hjälpa honom; och af medömkan med honom och hans familj förbarma sig menniskor öfver honom. Det går nu sagta, steg för steg, tills han är fullkomligt ruinerad med en gång. Men huru många andra följa icke esomoftast med i hans fall — hustru, barn och vänner!

Och då en afton blifvit tillbringad vid glaset, huru värker ej hufvudet nästa morgon, huru förvirrad är ej hjernan, och handen skälver, då den skall taga uti med arbetet. »Hvad drucken gör, får nykter gälda», säger man. Det blir ofta en långvarig och svår betalning. Drinkaren får ofta ut med böter, förutom alla andra utgifter; han får betala med en bruten helsa, med sina affärens undergång, med en förstörd karakter och vi kunna här icke uppräknat allt.

»Flere hafva drunknat i bränvin än i vatten.» Tusentals finna hvarje år i hafvets kalla vågor sin graf. Men många flere förgås — förgås genom kroppens förtidiga död, förgås för evigt i helvetet — genom ett fortsatt framhårdande i denna last.

Nu vilja vi leta fram några ordspråk ur Guds egen bok, ur bibeln. Menniskors ord äro ofta goda och uttrycka beaktansvärda sanningar, men Guds ord bära en himmelsk pregel och gälla långt mera. »Vin gör lösaktigt folk, och starka drycker göra buller: Den som dertill lust hafver, han varder aldrig vis.» »Drinkare och slösare vardar fattige, och en sofvare måste rifven kläder bära.» Har du läsit någonting mera träffande än detta? »Hvar är ve? Hvar är sorg? Hvar är kif? Hvar är klagan? Hvar äro sår utan sak? Hvar äro röd ögon? Nämligen der man dryckenskap öfvar, och kommer till att utdricka, hvad inskänkt är. Se icke till vinet, att det så rödt är, och står så dägeligt i glaset, och går lätteligen in; men på sistone biter det som en orm, och stinger som en huggorm. Så se dina ögon efter andra qvinnor, och ditt hjerta talar oskälige ting; och du blifver såsom en, den der sofver midt i hafvet och såsom en der sofver ofvanpå en mast. De slå mig och det gör mig intet ondt; de stöta mig, men jag känner det intet: När skall jag upvakna att jag måtte komma till att dricka igen?»

Aposteln Paulus räknar dryckenskapen till de sväraste lasternas tal och säger, att drinkare skola ej ärfva Guds rike (1 Kor. 6: 10.)

Har du blifvit en slaf under denna förnedrande last? Gå då till Kristus med ånger och tro och sök hos honom kraft att öfvervinna det onda. Men öfvergif på samma gång allt syndigt sällskap och dem som ledt dig in på lastens väg och visa dig aldrig på sådana ställen der dryckenskap öfvas.

Må enhver undvika värdshus och källare, så framt han vill undvika sin egen undergång.

Och än mera, må vi göra allt, hvad vi kunna, för att rycka andra undan lasten. Har en broder öfvergifvit fridens stigar och kommit in på omåttlighet och dryckenskap, må vi visa honom till Herren och söka att leda honom tillbaka till det rätta!

FOLKVÄNNEN, som utkommer en gång i månaden, kostar endast 1 krona med tillägg af 10 öre såsom postarvode. Prenumeration kan ske å alla postanstalter i riket. Lösnummer 10 öre.